

УДК 070:327 (44)

СТЕРЕОТИПИ Й ОБРАЗИ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНЦЯ У СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

Марія Павлюх

Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна, e-mail: president@rambler.ru

Виокремлено стереотипи українця та України у публікаціях польських журналістів. Проаналізовано публікації впливових видань Польщі, зіставлено і протиставлено образ України та українця до і після Помаранчевої революції.

Ключові слова: політичний стереотип, історичний конфлікт, громадська думка.

Політична журналістика Польщі багата на стереотипи і міфи про Україну. Стереотипізація образу України у польській пресі пройшла два етапи: становлення і реорганізацію. Становлення сучасної стереотипізації образу України у польській пресі відбувалося після здобуття незалежності України до 2004 року. Після Помаранчевої революції стереотип українця суттєво змінився з негативного (нейтрального) до позитивного.

Усі стереотипи у польській пресі можна поділити на групи: політичні, історичні, культурні, релігійні, економічні.

Окремий типаж у стереотипізації образу України становлять змішані типи: історико-політичні (Волинська дискусія, Цвинтар Орлят) чи політично-релігійні (образ Івана Павла II). Але цей типаж зустрічається у матеріалах присвячених конкретній події чи святкуванню її чергової річниці. Нерідко у матеріалах журналістів домінують соціальні стереотипи, які мають побутовий характер (образ українця — “волоцюги-бандита”).

Серед публікацій польської преси про Україну найчастіше відстежуємо політичні стереотипи.

Політичний стереотип про Україну, українську політику почав формуватися після вибору Президента України в 1991 році і до 1994 року був позитивним. Після виходу на політичну арену України Леоніда Кучми національний імідж країни отримав негативне забарвлення.

Негативний політичний стереотип у польській пресі — образ колишнього Президента Леоніда Кучми та його політичного оточення. Цей політик асоціювався у польській пресі з “диктатором”, “корупціонером”, “замовником вбивств”, “ворогом преси” (вбивство Георгія Гонгадзе), “проросійським угодинником”, “хабарником”. З появою цього образу в польській пресі почали з’являтися скандальні публікації про Україну, пов’язані зі свідченнями майора Мель-

ниченка, незаконним продажем зброї в Ірак. Про Леоніда Кучму висловлювався часопис “Політика” у статті “Повторення з Кучмою” як про “сильного Президента слабкої країни” [21; 1] в матеріалі Я.Вільчака, де порівнювався з різними політичними лідерами лівого спрямування. Він асоціювався з радянською ментальністю, з Росією.

В інтерв'ю Едвіка Бендика з Сашком Ірванцем постає негативний образ Верховної Ради та української політики зокрема: “Виривання мікрофонів, приглушення принесеними мегафонами. Голосні бійки і співи...” [10; 2], “Україна ... є країною шантажу” [10; 3], — так зображається у статті одне із чергових засідань Верховної Ради і українська держава з низьким рівнем політичної культури. У статті польського журналіста змальовано образи опозиційних лідерів В.Ющенка та Ю.Тимошенко, які не зможуть протистояти Кучмі, бо він (М.П. — Кучма) “...збудував досконалу державу шантажу, має на кожного компромат і кожного тримає за яйця” [10; 3]. Такий негативний образ політичної ситуації в Україні за президентства Леоніда Кучми наштовхує польського читача на думку, що українсько-польські стосунки не розвиваються, бо мати справу з “*країною шантажу*” Польща не хоче, бо *Україна=корупція+мафія*.

Вибір стратегії зовнішньої політики України — одна з важливих тем польського видання “Polityka”. Чимало матеріалів видання присвячені саме цій проблематиці, тому незадоволення Польщі можна пояснити тим, що Україна взяла курс на проросійський вектор зовнішньої політики України, яку провадив колишній Президент Леонід Кучма. Показовою є стаття “До унії чи до Росії?”, у якій польський журналіст демонструє бажання українців інтегруватися в ЄС лише з тією констатацією, що дочка Ярослава Мудрого була королевою Франції.

На думку Я.Вільчака, це слабка аргументація, тому “сьогодні Україна тупцює на місці” [18; 1]. Натомість для місцевих еліт України Росія — приваблива перспектива. В контексті обговорення унійного сусідства з Україною Леонід Кучма стояв перед вибором “Росія чи Захід?": “Маніфестація унійної аспірації була важлива для самого Президента Л.Кучми. Провадив війну з проросійсько зорієнтованими олігархами в енергетичному секторі: газовому і нафтовому, тому співпраця із Заходом була йому на руку... В червні 1998 року президентським декретом затвердив стратегію інтеграції України в ЄС. Документ був революційним, оскільки стверджував, що національним інтересом України є членство в ЄС” [18; 1].

Питання українського членства в ЄС і масове його обговорення у польській пресі створили ще один сучасний політичний стереотип “*адвоката України у справі євроінтеграції*”, де місія Польщі зводилася до представлення стратегічних інтересів України на Заході.

Чим є Україна для Польщі? Обіцяним партнером економічної чи політичної співпраці? Чи, може, горбом на плечах нашої національної політики? [13; 2], — запитує польську громадськість І.Мерошевські. У цій же статті автор називає Польщу “адвокатом України”.

Стереотип “*адвоката*” з’явився ще в 1999 році. Адвокат — особа, яка захищає, отже, Україна потребує захисту Польщі перед ЄС на рівні підсвідомості. Польський автор зосереджує свою увагу на іншій проблемі — поділу України на Схід і Захід: “невидима лінія відділяє Західну Україну від Східної”

[13; 3], що теж є політичним стереотипом. Обидва стереотипи є політичними і актуальними в сучасній пресі, не лише в польській, а й українській.

Характерна риса польського тижневика “Політика” — протиставлення політичних фігур, лідерів. До 2004 року “Політика” протиставляє Кучму (владу) і Ющенка (опозицію), в період Помаранчевої революції Ющенка (опозицію) і Януковича (владу).

У матеріалі Я.Вільчака “Україна: Кучма-Ющенко, до перерви 1:0” вперше Кучму протиставляється Ющенко як опозиційний прем’єр-міністр у 2001 році. Згодом це саме видання критикуватиме Ющенка та його роботу за прорахунки у зовнішній політиці.

Після Помаранчевої революції образ України у тижневик “Політика” суттєво змінився на позитивний. Видання інтенсивно повідомляло громадськість про перебіг Помаранчевої революції. Поляки досі пишаються тим, що були причетні до мирного вирішення помаранчево-біло-блакитного конфлікту. Тональність матеріалів доброзичливіша, аніж до 2004 року.

Велику роль у зміні негативного образу України відіграв сам образ Віктора Ющенка. Прозахідно налаштований політик Ющенко, проголошуючи гасла “ні корупції!”, “так ЄС!”, став симпатичніший аудиторії “Політики”, проте у багатьох матеріалах залишилися стереотипи, що склалися впродовж 1990-2003 років: “Схід-Захід України”, “советсько-олигархічна Україна”, “корупціонери”, а в матеріалі “Біло-голубі виграли, але програли помаранчевим” йдеться не стільки про територіальний розкол України, скільки про іделогічний в контексті створення антикризової коаліції: “Хоча, можливо, такий союз мав позитив: поміг об’єднати Західну і Східну Україну, роз’єднаність яких підтвердили вибори” [22; 1]. Стереотип старий, але в його зміст вкладено інше протистояння: ЄС-ЄП (“біло-голубі” — проросійськи налаштовані в ЄП та “помаранчеві” — опозиція), тобто *Схід (ЄП) — Захід (ЄС)*.

Матеріали видання зосереджені на висвітленні проблеми українсько-російських відносин (газовий конфлікт — “Конфлікт газовий між Росією та Україною виявився війною, з якої Кремль вийшов, оточений вогнем” Я.Вільчака), де подається образ Ющенка як людини, що гідно вийшла із конфлікту — “не дав себе скорити, не просив навколішки про спокій” [19; 1].

У щоденнику “Політика” розвінчуються міфи про Україну, зокрема “міф про Чорнобиль”. У двадцяту річницю “українського армагедону” видання вмістило інтерв’ю М.Роткевича із Збігневом Яворівським — авторитетним науковцем у сфері радіології, де польський вчений намагається розвінчати міф про тридцятикілометрову зону: “Ті міфи не мають нічого спільного з реальністю. Тридцятикілометрова зона утворена, але невідомо навіщо” [16; 3], “на її теренах не зареєстровано жодного випадку народження дітей з важкими вадами...” [16; 5] (авт. — ?). За його словами, намагання України привернути увагу світової громадськості до своєї трагедії — чиста маніпуляція, викликана радіофобією і страхом. Але чи не є така заява сама маніпуляцією?

На сторінках видання формувалися стереотипи змішаного типу — політико-релігійні, покликані до українсько-польського зближення і потепління в офіційних стосунках.

Таке потепління в стосунках дало поштовх до написання позитивних матеріалів про Україну та оптимістичних прогнозів розвитку польсько-україн-

ських стосунків. Особливо це “потепління” простежувалося під час візиту в Україну Папи Івана Павла II. Зокрема “Політика” передрукувала частину проповіді Папи, де йдеться про важливість добрих польсько-українських стосунків: “Настав час відірватися від болісного минулого... Нехай завдяки очищеній історичній пам’яті усі будуть готові ставити вище те, що нас єднає, аніж те, що розділяє, щоби разом будувати майбутнє, базоване на взаємній повазі, братерській співпраці та автентичній солідарності” [2; 501].

В матеріалі про приїзд Папи Івана Павла II “Отче наш”, згадані негативні моменти візиту. Напередодні візиту православні з церков Московського патріархату влаштували демонстрації під гаслом “*смерть ватиканському дятлові!*” [20; 1], виражаючи свою ненависть до приїзду Святішого Отця. Цей факт свідчить про існування релігійного стереотипу: *католик (ворог-іновірець) — православний (правовірець)*. Історичне протистоння католицької і православної церков наклалося на українську ситуацію: греко-католик (уніат — западенець) — православний (правовірник Сходу), тобто *Захід (уніатство) — Схід (православ’я)*.

Та попри весь негативізм, власне, потреба близьких польсько-українських стосунків, які би приносили користь обом державам є наскрізною у “Політиці”: “Події минулого і досі негативно позначаються на формуванні сучасних польсько-українських стосунків і на творенні образу сучасної України” [2; 500]. “... Серед найпопулярніших тем на історичну тематику у “Політиці” 1991-2003 років можна виокремити: Львів та “польськість” цього міста, Друга світова війна у світлі польсько-українських стосунків (діяльність УПА, СС “Галичина”, події на Волині у 1943 році), а також вплив історії на сучасні польсько-українські стосунки” [2; 501].

Деякі матеріали про Україну та польсько-українські стосунки в “Політиці” мають негативний зміст, що не лише не сприяє зникненню негативних стереотипів про Україну, а й витворює нові, як-от “*корумпована країна зі знищеною економікою*”, *українці — польськофоби*. Але наскрізною ідеєю “Політики” щодо українсько-польських стосунків є потреба максимального зближення та співпраці, яка стала б корисною для обох держав [2; 503].

Два загальнонаціональні щоденники Польщі “Газета Виборча” та “Жеч Посполита” найлояльніше та найоб’єктивніше ставляться до України, оскільки в дні візиту Папи присвятили цій події по кілька сторінок.

У їхньому баченні Польща часто виступає *адвокатом України* на міжнародній арені та *провідником* до інтегрованої Європи [9; 370].

Наявний політичний стереотип перегукується зі стереотипами в “Політиці”, але він поданий у позитивному контексті. Павло Смоленські вважає, що Іван Павло II став великим авторитетом для українців, України — посткомуністичної і постатеїстичної. Відбулося своєрідне перетворення у свідомості не тільки поляків, а й світової громадськості атеїста (*пострадянського українця*) у віруючого (*незалежного українця*). Бінарність протиставлення *атеїст-віруючий* притаманна публікаціям “Газети Виборчої” та “Жечі Посполитої”, де йдеться про атеїстичне оточення Президента Кучми, яке непристойно поведилося у присутності Святішого Отця (дочка Президента на прийом одягла міні-спідницю; Кучма поплескував по плечі Івана Павла II і під час Служби Божої тримав молитвенник “догори ногами”), проте автори публікації намагалися обминати

“гострі кути”, не вдаючись до подробиць: “Чи Іван Павло II відпустив Кучми гріхи — невідомо! Але правдою є те, що Папа вкотре вітав українську незалежність і підкреслював її європейське значення та християнське коріння” [17; 1].

У польських газетах знаходимо улесливі для українця слова Папської промови в Україні: “*моя кохана Україно!*”, “*мої любі українці*”, “*Папа вас любить!*” [17; 1], а також образ Папи в свідомості пересічного українця подається як “*медальна ікона*” [17; 1], бо Папа “підкреслив рівноправність римо-католицької і греко-католицької церков [17; 1] і залишається “провідником (українців) на Захід до Європи” [17; 2]. Конструкція “*авторитетний релігійно-громадський діяч*” — стала позитивною подією для України та зміцнення її іміджу (“*Gazeta Wyborcza*” і “*Rzeczpospolita*”).

У виданнях, окрім релігійних стереотипів, простежуються також і культурні (трансляція фільму Єжи Гофмана, який мав на меті змінити образ поляка в очах українця).

Важливу роль у зміні негативного образу поляка відіграв продукт польсько-української кіноіндустрії — фільм відомого польського режисера Є.Гофмана “Вогнем і мечем”. Як стверджують експерти, це вперше в кінокартині про українсько-польські історичні події режисер зумів подати досить об’єктивну картину тогочасних реалій [6; 466].

Проте М.Войцеховські відгукується про кінокартину позитивно: “Перша частина трилогії Генріха Сенкевича завжди будила емоції на Україні. Коли два роки тому Єжи Гофман оголосив, що розпочинає знімати фільм, то в українській пресі почали з’являтися протести. Мовляв, “Вогнем і мечем” поглибить негативний стереотип українця і віддалить шанс на поєднання обох народів. Після польської прем’єри, люди, що розраховували на скандал розчарувалися. Вони визнали, що “фільм — спокійний та виважений” [23; 1], що “рецепта польсько-українського поєднання Гофмана опирається на спільну антипатію до Росії” [23; 1]. Автор здійснює підсвідому маніпуляцію тезою статті: *польська та українська культури мають спільну (лише!) антипатію до російської культури*.

Отже, “*Gazeta Wyborcza*” і “*Rzeczpospolita*” багаті на стереотипи і міфи про Україну. До найпоказовіших можна віднести релігійні та культурні. Релігійні (*католик-православний*) створили різносторонній образ Івана Павла II — “*медальна ікона*”, “*ватиканський дятел*”, “*авторитет-символ*”, “*духовний провідник в Європі*”; культурні започаткували нову рецепцію польсько-українського поєднання, зосереджену у формулі: *українська+польська культури=антипатія до Росії*.

Видання “*Tygodnik powszechny*” і “*Niedziela*” приділяли увагу висвітленню перебігу конфлікту, пов’язаного з відкриттям польського Цвинтаря Орлят у Львові. Публікації на цю тему свідчать про те, що польська громада зацікавлена не тільки у відновленні сакральної святині, а й у мирному вирішенні конфлікту, який полягав у написі при вході до пантеону: польська сторона пропонувала написати — “тут спочиває вояк, що загинув у боротьбі за незалежність Польщі” та прикріпити герб Польщі, що символізував ще з XIII-XIV сторіч польське домінування над Україною. Для України, зокрема Галичини, таке формулювання було досить образливим.

Але поляки мусять зрозуміти, що для українців згода на момент воєн не тільки за польський Львів на противагу українському Львову була чимось

важким. Потрібно пригадати, що і поляки мають свій моральний обов'язок: стан українських цвинтарів по той бік" [12; 1]. Отже, журналіст у виствітленні проблеми не тільки толерантний (бо не засуджує тільки одну сторону), а й використовує превентивні (умиротворювальні) прийоми, коли пригадує полякам, що і вони мають обов'язок перед українцями.

Стереотипи, пов'язані з конфліктом навколо Цвинтаря Орлят, мають історичне походження, але в контексті такого масового обговорення в ЗМІ набули політичного забарвлення. Змішаний типаж стереотипів (політично-історичний) притаманний багатьом публікаціям: А.Бжезецького "Львів: то ще не кінець компромісу в справі Цвинтаря Орлят", Й.Квочовського "Відкриття Цвинтаря — важливий етап поєднання", М.Ноцуна "Поляки і українці: важкі лекції історії", М.Ноцуна, А.Бжезецького "Президенти Польщі і України під час відкриття Цвинтаря Орлят у Львові виголосили гарні промови про поєднання і кінець ворожнечі в минулому", М.Поповича "Після відкриття Цвинтаря Орлят", де синдром "*Цвинтар Орлят*", називається протистоянням *Київ-Варшава*. Статті газети "Tygodnik powszechny" мають превентивні риси: *дипломатичність, об'єктивність, толерантність*, використовуються заклики до примирення і подання один одному рук. Польський пантеон героїв став своєрідним символом поєднання і залагодження непорозумінь між Польщею та Україною. Символізм "*поданих рук*" — кінець ворожнечі, ксенофобії, шовінізму. В площині примирення із історичною пам'яттю велику роль відіграло поєднання римо-католицької та греко-католицької церков, глави яких виголошували для своїх вірних промови превентивного характеру, закликали до *братерської любові та всеслов'янського прощення*.

Публіцисти "Tygodnika" симпатизують Вікторові Ющенку, вважаючи, що Польща і надалі "*може бути адвокатом Києва*". Дещо розмитий образ у виданні лідера БЮТ Юлії Тимошенко, начебто позитивний (у спогадах про революцію), але не чіткий.

Католицький тижневик "Niedziela" часто публікує матеріали про Україну. Але, зважаючи на релігійну специфіку видання, переважає церковна тематика. На сторінках тижневика постає образ українського православ'я і його глибоке візантійське коріння. Про духовну Україну М.Пізун згадує у контексті пастирського візиту Івана Павла II. Авторська ідея про національну ідентичність українця і його релігійність змушують польського читача замислитися: "Україна сьогодні, очевидно, не тільки православ'я, але і католицизм у двох обрядах: латинському і візантійському; протестантизм різних відгалужень... — (авт.) — Вони є елементом національної ідентичності. Однак православ'я зостається найбільшим релігійним визнанням" [15; 1]. Поряд із образом українського православ'я автор подає асоціативно-негативні релігійні стереотипи: "*цезаропанізм*", "*третій Рим*", які притаманні образу російського православ'я у польській пресі.

Візиту Івана Павла II присвячена велика кількість матеріалів, бо його фігура — потужний авторитет серед авторів видання як "апостола спокою і поєднання" [15; 1].

Ксьонз Едмунд Бонсвіч у відповідь на негативну реакцію Володимира (Українська православна церква Київського патріархату) називає Київ — "*новим Єрусалимом*", а Дніпро — "*Йорданом України*" [11; 1]. Стаття закликає до

поєднання і “шляхетного екуменізму” [11; 1], що найактуальніше для православних церков Московського патріархату.

Солідарність і приязнь польська “Niedziela” висловила Помаранчевій Україні. Поляки організували “маніфестацію солідарності з українським народом” [14; 1]. Матеріали видання, відповідно до специфіки тижневика, містять такі релігійні стереотипи: “цезаропанізм в православ’ї”, “третій Рим”, “католик-православний”, “новий Єрусалим” (Київ), “Йордан України” (Дніпро), “апостол миру і поєднання”, “шляхетний екуменізм”.

У створенні позитивного образу України в політичній думці Польщі колосальну роль відіграла паризька “Культура” Єжи Гедройца.

Видання вперше критично осмислило історіографію, сфальшовану польськими науковцями.

Духовні, ідеологічні та світоглядні засади журналу “Культура” відповідали найвищим критеріям того часу, їх потребувала польська громадськість. Журнал підготував польську громадську думку до трансформації. “Культура” відкривала нові горизонти до порозуміння. Але без превентивності українсько-польський діалог не був би повний [6; 190].

Превентивність журналу “Культура” виявилася уже в інформаційно-публіцистичній діяльності видання. Автори ставили собі за мету з’ясувати історичну правду за новими матеріалами, що поєднували моральну істину та правдивість фактів, активно втручатися у здійснення доктрини співпраці України і Польщі.

Найболючішими моментами спільної українсько-польської історії на сторінках “Культури” були Волинська трагедія та Цвинтар Орлят. Це доброзичливі публікації. Вперше журнал “Культура” продемонстрував відмову польських шовіністів від ідей месіанства щодо України. Згодом у “Культурі” з’явився політичний стереотип “адвоката”.

У 2003 році Інститутом приватного життя у Варшаві було здійснене соціологічне дослідження про польсько-українські відносини, стереотипи образу України та українців в очах пересічних польських громадян в період з 1990 року по 2003 рік. Було опитано 100 респондентів з обох сторін, різних вікових груп, різних прошарків, різного соціального становища.

Дослідження 2003 року свідчить про те, що історичні стереотипи чітко тримаються польської свідомості, а українець асоціюється у польській пресі з таким синонімічним рядом: “бандит”, “бандерівець”, “головоріз”, “алкоголік”, “польськофоб”, “нечупара”, Україна з формулою: Україна=мафія+корупція, “радянськістю”, “кучмізмом”, “занедбанною і відсталю країною”.

Під час Помаранчевої революції стереотипи і образ України у польській пресі змінилися на позитивні. “Така тепла атмосфера народилася вперше в історії українсько-польських взаємин. У Польщі раптово постала загальносуспільна проукраїнська атмосфера... Змінилося ставлення поляків до українців, до справ українських... Можна сподіватися, що народилася нова якість і в побутових стосунках. На основі цієї нової якості можна збудувати справжні українсько-польські стосунки” [1; 11].

Помаранчева революція розвінчала багато міфів і стереотипів про Україну. Змінилися політичні стереотипи: “кучмізм”, “радянськість”, “злочинність” на “помаранчева Україна”, “помаранчева опозиція”, “цінності майдану”; еконо-

мічні: “Україна — Росія №2”, “підніжка Москви”, “ворог ЄС” на “європейська держава”, “партнер ЄС”. Зник міф про польськофобію після запрошення польської сторони до розв’язання конфлікту між біло-голубими і помаранчевими під час революції. Образ українця “занедбаного”, “волоцюги”, “алкоголіка” змінився на “патріота”, “толерантного громадянина”, “гостинного господаря”. Після візиту Івана Павла II зникло протистояння “католик-православний”.

Зміна парадигми стереотипізації образів про Україну та українців має у польській пресі досить поміркований, виважений характер, без нагромаджень словесних конструкцій, що принижує українську націю, її патріотичні і громадянські почуття. Це демонструє таблиця:

Образ України до 2004 року у польській пресі	Образ України після 2004 року у польській пресі
Занедбана країна, мафія, корупція, вбога держава, олігархічна влада, низька культура і цивілізація, політичні репресії, кучмізм, диктатура	Європейська країна, слов’янська культура, партнер ЄС, демократія, правова держава, прозахідні орієнтири, євроідентичність
Образ українця до 2004 року у польській пресі	Образ українця після 2004 року у польській пресі
Польськофоб, алкоголік, головоріз, бандерівець, жебрак, лінивий, занедбаний	Патріот, толерантний, мирний, приязний, гостинний, працьовитий

Зіставляючи і протиставлючи словесні конструкції висловлювань про Україну в матеріалах польських журналістів, які подані та об’єднані в таблиці, виснуємо, що образ України та українця в очах поляка змінився після 2004 року на позитивний. Проте багато стереотипів ще залишилося (“*нечупара*”, “*нетолерантний*”). Словесні конструкції, що характеризують образ України та українця до і після 2004 року, можна подати попарно: *занедбана країна — європейська країна, низька культура — слов’янська багата культура, корупція — правова держава, польськофоб — толерантний, лінивий — працьовитий*.

Отже, після Помаранчевої революції образ українця отримав позитивніше забарвлення, аніж до неї. Стереотипізація образів українця і України у польській пресі пройшла два етапи: виникнення і реорганізацію. Перехідним періодом у цих етапах став 2004 рік.

1. Для багатьох Батьківщиною є політика // Поступ. — 14 квітня. — 2004.
2. Ігнатова О. Образ сучасної України в польському тижневику “Політика” // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. — Вип. 25. — 2004. — С. 499-504.
3. Карпінський В. Польський цвинтар у Львові відкриють 24 червня // www.gazeta.com.ua.
4. Коментарі // www.pro.UA.com
5. Крик Р. Президенти України та Польщі відкрили цвинтар // Радіо “Свобода”. — Червень. — 2005.

6. *Лось Й.* Журнал “Культура” (Париж) й особливості формування громадської думки в Україні та Польщі (1991-2000) // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. — Львів, 2000. — Вип. 35-36. — С. 182-194.
7. *Онуфрієв С.* Україна-Польща: формування нових стереотипів в українсько-польських мас-медіа // Збірник праць науково-дослідного центру періодики. — Львів, 2003. — Вип. 11. — С. 479-559.
8. Польща — уже в Європі. А ми? // Чернівці. — 2003. — 13 черв.
9. *Шинаровська О.* “Rzeczpospolita”, “Gazeta Wyborcza” про Україну в контексті візиту Папи Римського Івана Павла II // Українська періодика: історія і сучасність. — Львів, 2002. — Вип. 7. — С. 370-372.
10. *Bendyk E.* Jak to będzie Saszka? // Polityka. — 1999. — nr.47. — S.1-2.
11. *Brzeziecki A.* Ukraina: dość wiecowana // Tygodnik powszechny. — 30 stycznia 2005.
12. *Brzeziecki A.* Ukraina: złudzenia i zaniechania // Tygodnik powszechny. — 3 lipca 2006.
13. *Mieroszewski I.* Tam szum Dniestru // Polityka. — 1999. — nr.50. — S.4.
14. *Obremski W.* Solidarni z Ukrainą // Niedziela. — listopad 2003.
15. *Pizum M.* Ojciec Święty na ukrainie // Niedziela. — 2001. — №14.
16. *Rotkiewicz M.* Zabójczy mit Czarnobyla // Polityka. — 27 kwietnia 2006.
17. *Smoleński P.* Podczas pielgrzymki na Ukrainie niemal na dzień Jan Paweł II stał się wielkim autorytetem dla Ukraińców // Gazeta Wyborcza. — 3 kwietnia 2005.
18. *Wilczak J.* Do Unii czy do Rosji? // Polityka. — 2003. — nr.11. — S.1-2.
19. *Wilczak J.* Dzieki Pola // Polityka. — 2001. — nr.18. — S.1.
20. *Wilczak J.* Ojciec nasz // Polityka. — 2002. — 50. — S.1.
21. *Wilczak J.* Powtórka z Kuczmy // Polityka. — 1999. — nr.46. — S.1-2.
22. *Wilczak J.* Ukraiński kalejdoskop. Niebiescy wygrali, ale przegrali, pomarańczowi na odwrót // Polityka. — 27 marca 2006.
23. *Wojciechowski M.* Ukraina: Stosunki z Polską // Gazeta Wyborcza. — 25 października 1999.

THE TYPES OF STEREOTYPES AND FORMS OF UKRAINE AND UKRAINIAN IN THE MODERN POLITICAL JOURNALISM

Maria Pavlyuh

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Street 1, 79000, Lviv, Ukraine*

Tel. office: (032) 296-47-75

E-mail: president@rambler.ru

This article about stereotypes in the Polish modern political journalism. The author writes about hystorical events. The author divides the stereotypes on the main types.

Key words: political stereotype, hystorical event, public opinion.

Стаття надійшла до редколегії 30.03.2007

Прийнята до друку 12.04.2007